

Vi står sammen om et trygt og frit Grønland der er under udvikling.

KOALITIONSAFTALE MELLEM:

Koalitionsaftale mellem Demokraatit, Inuit Ataqatigiit, Siumut og Atassut

Vi står sammen om vores land. Det er vigtigere end nogensinde før, at vi står sammen om vores samfund og kulturelle særegenhed.

Grønland skal være et land, hvor friheden til at forme sin egen tilværelse går hånd i hånd med ansvaret for fællesskabet. Et land, hvor det frie initiativ blomstrer, og hvor iværksættere mødes med åbne døre og muligheder frem for forhindringer. Et land, hvor borgere og virksomheder får mulighed for at beholde en større del af deres hårdt tjente indkomst, så de kan investere i fremtiden. Et samfund, hvor viden og uddannelse er nøglen til udvikling og fremgang.

Men Grønland skal også være et land, hvor ingen lades i stikken. Et land, hvor mennesker med handicap oplever reel inklusion, adgang til arbejdsmarkedet og fri bevægelighed. Et land, hvor vores ældre mødes med respekt og får en tryk og værdig alderdom. Et land, hvor børn vokser op i sikkerhed og uden frygt for overgreb. Og et land, hvor sundhedsvæsenet står stærkt med fokus på nærvær, omsorg og høj kvalitet i behandling og pleje.

Og endelig skal ingen være i tvivl om, at Grønland tilhører os. Vi bestemmer over vores egen fremtid. Vi skal selv vælge vores samarbejdspartnere. Og det er os der dikterer tempoet i den forbindelse.

Vi skal vise verden, at vi er et folk og et land, der står sammen i medgang og modgang. Vores sammenhold som folk skal altid vægte højere end politiske uenigheder på enkelte områder.

Med fælles indsats, mod og vilje kan vi skabe en fremtid, hvor frihed, tryghed og fremgang går hånd i hånd.

Selvstændighed og forhandlinger med den danske stat

Vi har brug for stabilitet og sammenhold i en tid, hvor eksterne aktører forsøger at påvirke vores nationale udvikling. I en sådan situation er det afgørende, at vi står sammen som folk og som politiske partier for at sikre en gennemtænkt og bæredygtig vej mod øget selvbestemmelse.

I forhold til selvstændighed er det vigtigt, at vi træder varsomt og at befolkningen bliver inddraget i

arbejdet, så der ikke træffes beslutninger, som ikke har grobund i befolkningen.

Det er på den baggrund nødvendigt med en klar retning og et realistisk tidsforløb, så vi kan tage skridtene mod selvstændighed i vores eget tempo og på vores egne vilkår. Det handler ikke om at vende ryggen til nogen, men om at tage ansvaret for vores egen fremtid og udvikle en nation, der bygger på frihed, demokratiske principper, fællesskab og vores unikke arktiske identitet. Fremtiden for vores land skal formes af os og for os.

Koalitionen vil sikre, at § 21-kommissionen fortsætter og færdiggør sit arbejde. Herefter skal alle partier i Inatsisartut inddrages i forhandlinger om en videre køreplan med det formål at blive enige om en bred aftale.

Koalitionen vil arbejde for, at selvbestemmelsen bliver øget markant i løbet af valgperioden. Dette skal ske ved at påbegynde hjemtagelser af områder fra staten i henhold til Selvstyreloven. Der skal hurtigst muligt udarbejdes en klar køreplan for, hvilke områder det er realistisk at hjemtage, hvorefter processen skal sættes i gang.

Forhandlinger med Danmark

Straks efter den konstituerende samling i Inatsisartut vil Naalakkersuisut indlede forhandlinger med den danske stat med henblik på at skabe fornyede og moderne rammer for det fremtidige samarbejde. Status quo er ikke en mulighed.

Forhandlingerne skal tage udgangspunkt i følgende:

- En gensidig forståelse og aftale om, at Grønland og Danmark samt grønlændere og danskere skal være totalt ligestillede og ligeværdige. Der skal være tale om et samarbejde mellem ligeværdige parter.
- Der skal igangsættes realitetsforhandlinger om det fremtidige økonomiske samarbejde herunder om nødvendige investeringer for at skabe udvikling i Grønland.
- Der skal udarbejdes en køreplan for betingelserne for en revision af Selvstyreloven.

Økonomisk politik, erhvervs politik og strategiske prioriteringer

Naalakkersuisuts økonomiske politik skal være bæredygtig og vækstorienteret med fokus på langsigtet stabilitet og nødvendige reformer. Holdbarheds- og vækstplan II er stadig et vigtigt fundament, men skal suppleres med flere konkrete initiativer, der styrker erhvervslivet, effektiviserer den offentlige sektor og skaber grobund for investeringer og en stærkere arbejdsstyrke.

Finanspolitisk holdbarhed og budgetdisciplin

Økonomien står over for store strukturelle udfordringer især i forhold til fremtidens offentlige udgifter. Derfor skal der fortsat føres en stram udgiftspolitik med klare prioriteringer og respekt for budgetloven. Det bliver dog også nødvendigt med offentlige investeringer for at sikre vækst og velfærd.

Skatter og afgifter

Skattereformen trådte i kraft 1. januar 2025. Det er vigtigt at evaluere på, hvordan den kommer til at virke i forhold til målet om, at befolkningen skal have flere penge til sig selv. Dette arbejde skal iværksættes hurtigt muligt, så Naalakkersuisut allerede i 2026 kan udbygge skattereformen.

Øget erhvervsudvikling og private investeringer

For at sikre en økonomisk bæredygtig fremtid skal Grønland tiltrække flere private investeringer og styrke erhvervsudviklingen. Den private sektor skal vokse sig større.

Koalitionen vil på denne baggrund arbejde for, at der gennemføres en målrettet skattereform på erhvervsområdet, der gør det lettere og mere rentabelt at drive virksomhed her i landet. Derudover skal der sættes fokus på små- og mellemstore virksomheder samt iværksætttermiljøer. Forenkling af regler af love skal prioriteres og der skal udarbejdes en klar investeringsstrategi. Koalitionen vil bl.a. grundigt undersøge potentialet i offentligt-private samarbejder (OPS), hvor private virksomheder kan bidrage til at levere offentlige ydelser mere effektivt. Dette vil ligeledes være med til at styrke den private sektor.

Dette indebærer:

- En sænkning af selskabsskatten for at tiltrække investeringer.
- Der skal skabes bedre skattemæssige vilkår for iværksættere og små virksomheder, samtidig med at regler forenkles og unødigt bureaukrati fjernes. Nystartede virksomheder skal have adgang til vejledning og støtte, så gode idéer ikke går tabt på grund af manglende erfaring. Derudover skal der udarbejdes en SMV-strategi, der målrettet styrker vækst og overlevelse for små og mellemstore virksomheder.

Herudover skal der arbejdes for en mere smidig planlovgivning, så investeringer i for eksempel råstofsektoren, fiskeri og turisme ikke forsinkes af bureaukrati.

Erhvervsområdet har brug for stabile politiske rammer, samt klar og tydelig lovgivning og regler. Arbejdet skal bygge på transparens og gennemsigtighed således, at både befolkningen samt de udenlandske investorer opnår tryghed, sikkerhed og forudsigelighed.

Råstoffer

Koalitionen ser råstofudvinding som en central del af Grønlands fremtidige økonomi. Råstoffer i undergrunden er uden værdi, hvis de ikke udnyttes, og det kræver store investeringer udefra. Arbejdet med at tiltrække udenlandsk kapital skal intensiveres og samarbejder med mineralimporterende lande skal udbygges.

Samtidig skal der udarbejdes en screeningsstrategi, der sikrer, at investeringer er i landets interesse og at de vil bidrage positivt til den generelle udvikling.

Turisme

Turisme har allerede etableret sig som en væsentlig erhvervsgren og er en vigtig del af Grønlands fremtidige erhvervsliv, hvor flere borgere kan tjene penge gennem salg af oplevelser og aktiviteter. For at bevare vores natur som en attraktiv destination, skal turismeudviklingen være bæredygtig og tage hensyn til både miljøet og lokalsamfundene. Det er en vigtig opgave for koalitionen at sikre at private aktører ikke udkonkurreres af offentligt ejede selskaber eller selskaber der har servicekontrakt med Selvstyret.

Politisk skal fokus være på at skabe gode rammevilkår frem for detailregulering, og vi skal sikre mulighed for investeringer herunder udenlandske. Det sidste dog kun de steder, hvor det er nødvendigt på grund af manglende kapital lokalt.

Arbejdsmarked og kompetenceudvikling

En stærkere økonomi kræver et mere dynamisk arbejdsmarked, hvor flere bliver en aktiv del af arbejdsstyrken. Det skal kunne betale sig at arbejde og lovgivning skal skabe incitament til, at alle der kan er en del af arbejdsstyrken, hvorfor lovgivning der fremmer dette skal prioriteres.

Koalitionen vil igangsætte en arbejdsmarkedsreform med henblik på at sikre, at det altid er attraktivt at gå på arbejde. I forbindelse med denne reform skal der indgå en revidering af jobsøgningsydelsen.

Uddannelse, efteruddannelse og kompetenceudvikling skal målrettes erhvervslivets behov. Koalitionen vil arbejde for, at det skal være lettere at skifte spor på arbejdsmarkedet og ønsker at få flere i gang, også borgere der ikke nødvendigvis er bogligt stærke, men som har de ønskede kompetencer. Derfor vil koalitionen se på muligheden for at genindføre en form for mesterlærerordning.

Det er også på høje tid at borgere der har erfaring indenfor en branche, men mangler uddannelsesbevis kan opnå en form for realkompetencebevis der anerkender deres kompetencer både fagligt og økonomisk ifm. lønforhandlinger.

Koalitionen vil arbejde for, at det skal være lettere for børn og unge at få et fritidsjob, da vi anser dette som et vigtigt skridt i forhold til at klargøre børn og unge til at træde ind på arbejdsmarkedet senere i livet.

Grøn omstilling og energipolitik

Vi har potentialet til at blive en global leder inden for grøn energi. Med vores rige naturressourcer og enestående geografiske placering har vi mulighed for ikke bare at dække vores eget energibehov, men også eksportere ren, bæredygtig energi til resten af verden.

I dag står verden over for en massiv grøn omstilling, og efterspørgslen på ren energi vokser. Her kan vi spille en vigtig rolle. Vores enorme potentiale inden for vandkraft, kombineret med mulighederne for sol- og vindenergi, giver os en unik position. Hvis vi investerer klogt, kan vi blive en central aktør på det globale energimarked.

Eksport af grøn energi er ikke kun en mulighed for at styrke vores økonomi – det er også en chance for at gøre en forskel på verdensplan. Ved at levere ren energi til andre lande kan vi bidrage til at reducere CO₂-udledninger og fremme en bæredygtig fremtid. Det er en mulighed, der kan sætte os på verdenskortet som en pioner inden for den grønne omstilling.

Herudover ønsker koalitionen, at der bliver udarbejdet en økonomisk analyse af nye vandkraftværker med fokus på finansieringsmodeller, herunder muligheden for offentligt-private investeringer.

Endelig skal det være et overordnet princip, at energipolitikken skal understøtte en grøn og bæredygtig vækststrategi, hvor industrien omlægges til mere klimavenlige løsninger.

Koalitionen ønsker også at skabe incitamentter til at private tænker mere klimavenligt i forhold til el og varme. Det skal derfor gøres mere attraktivt at installere for eksempel solceller eller varmepumpe i private hjem.

En enkel og smidig offentlig sektor

Den offentlige sektor omfatter både Selvstyret og kommunerne og er gensidigt afhængige af hinanden for at løse samfundets opgaver. Det er en bunden opgave for koalitionen at reformere den offentlige sektor. Dette vil indebære afbureaukratisering, kompetenceudvikling, øget brug af kunstig intelligens, digitalisering og udvikling af fællesservices og fælles opgaveløsning hvor det giver mening. Det er koalitionen vurdering, at en effektivisering af den offentlige sektor ikke vil føre til øget arbejdsløshed.

Reformen skal samtidig gøre op med silo-tænkning og fremme mere helhedsorienteret og tværgående samarbejde på tværs af myndigheder og sektorer.

Koalitionen anerkender behovet for at styrke nærdemokratiet og den lokale medbestemmelse. I denne sammenhæng skal der lægges en plan for etablering af en fælles enhed, som skal varetage udbetaling af ydelser for både Selvstyret og kommunerne for at sikre ensartethed, reducere bureaukrati og effektivisere administrationen.

Koalitionen vil samtidig føre en stram ansættelsespolitik, hvor ledige stillinger ikke automatisk genbesættes. Målet er at reducere den samlede offentlige administration på områder, der ikke er samfundskritiske, målt i årsværk i valgperioden.

Pensionsreform

Koalitionen vil igangsætte arbejdet med en egentlig pensionsreform. Reformen skal understøtte målet om en enklere og smidigere offentlig sektor. Pensionsreformen skal munde ud i en ny pensionslovgivning, der er let at overskue for borgerne og som balancerer behovet for en holdbar offentlig økonomi med borgernes frie valg.

Der nedsættes en ekspertgruppe som i løbet af 1 år skal komme med anbefalinger til en pensionsreform. Anbefalinger skal danne grundlag for et politisk forlig i 2026. Forliget skal omsættes til den nødvendige

lovgivning inden valgperiodens udløb. Pensionsreformen skal føre til etableringen af et samlet og økonomisk fremtidsikkert pensionsystem, som tager højde for, at vi bliver mange flere ældre i de kommende år. Reformen skal endvidere indeholde en løsning på udfordringerne vedrørende forskellen på tjenestemandspensionerne i Grønland og Danmark. Og endelig skal reformen herudover sikre, at der er klare økonomiske incitamenter til at alle sparer op til deres egen pension. Som led i reformen skal den obligatoriske pensionsordning revideres.

Kommunerne

Koalitionen vil arbejde videre med de igangsatte initiativer vedrørende eventuelle kommunedelinger. Koalitionen anerkender ønsket og behovet for en ny kommunalstruktur og dette arbejde vil fortsat blive prioriteret i den kommende valgperiode. Den kommunale struktur skal fornyes og borgerne skal føle nærdemokrati lokal ligesom der skal tænkes i nye baner for at øge tilliden til den offentlige administration.

Fiskeripolitik

Vores fiskere står tidligt op og arbejder hårdt i al slags vejr for at levere fangster, der gør os alle rigere. Fiskeriet er ikke bare vores største erhverv – det er en del af vores identitet og en kilde til stolthed for hele landet.

Koalitionen finder bevarelse af fiskeriet i de enkelte bosteder vigtig.

Koalitionen finder det essentielt, at lovgivningen på området konstant observeres med henblik på at ændre forhold, der er uhensigtsmæssige for fiskerne og for vort lands muligheder for at tjene penge.

Koalitionen vil nedsætte et uafhængigt Fiskeriråd, der skal rådgive Naalakkersuisut på fiskeriområdet på samme måde som Økonomisk Råd i dag rådgiver vedrørende samfundsøkonomien.

Fiskerirådet skal bestå af uafhængige eksperter med indsigt i hele værdikæden.

Herudover ønsker koalitionen, at der skal udarbejdes en rapport, der identificerer, hvordan vi gennem forædling kan tjene flere penge på den enkelte fisk i stedet for udelukkende at eksportere hele fisk. I denne rapport skal ligeledes indgå en pengestrømsanalyse, så det identificeres, hvor i processerne, at fiskerne og samfundet kan tjene flere penge på vores fisk.

Sundhedspolitik

Sundhedsforliget der blev indgået i 2023 skal udvides i samarbejde med forligskredsen.

Et stærkt sundhedsvæsen er fundamentet i et velfærdssamfund og derfor er det helt afgørende, at vi investerer i at forbedre både tilgængelighed, kvalitet og lighed i sundhedsindsatsen. Sundhedsvæsenet er under pres med lange ventetider, personalemangel og utilstrækkelige ressourcer. Den største udfordring er i

dag manglen på kvalificeret personale. Derfor skal rekruttering og fastholdelse af alle personalegrupper være det centrale omdrejningspunkt for arbejdet.

Vi skal forbedre arbejdsvilkår og skabe attraktive karriereveje. Det betyder konkurrencedygtige lønninger, ordentlige arbejdstider og adgang til moderne personaleboliger. Samtidig skal vi gøre det mere attraktivt for sundhedsuddannede grønlandere i udlandet at vende hjem, og gøre det lettere at videreudanne sig for eksempel ved at sundhedsassistenter kan få merit til sygeplejerskeuddannelsen.

For at nedbringe ventelister skal vi tænke mere åbent i rekrutteringen og hente arbejdskraft fra flere lande end blot de nordiske. Derudover skal vi styrke brugen af digitale løsninger som for eksempel udvikling af apps til befolkningen og kunstig intelligens, som kan spille en afgørende rolle især i bygder og yderdistrikter. Ved at bringe specialisterne tættere på patienterne via teknologi kan vi sikre, at alle borgere får adgang til den rette behandling uanset hvor de bor.

Et særligt fokus skal rettes mod kræftområdet, som fortsat er en af de største sundhedsudfordringer. Der skal bygges videre på de eksisterende kræftpakker for at sikre hurtig udredning, bedre behandling og støtte til både patienter og pårørende. Det handler ikke kun om sygdommen, men om hele livet omkring den syge.

Psykisk sygdom skal samtidig anerkendes på lige fod med fysiske sygdomme. Vi skal bryde tabuer, sikre adgang til hjælp og behandle mental sundhed med samme alvor og systematik. Koalitionen agter derfor at etablere en national psykiatrisk skadestuefunktion.

Koalitionen ønsker desuden, at undersøge muligheden for at opgradere Dronning Ingrid's Hospital (SANA) til et universitetshospital. Det vil både styrke behandlingsniveauet og være en vigtig brik i at fastholde og tiltrække sundhedsfagligt personale.

Endelig skal sundhedsvæsenet ikke kun være et sted, man går hen, når man er syg men også en aktiv partner i forebyggelse og sundhedsfremme. Oplysningskampagner, sundhedstjek og trivselstilbud skal gøres til en integreret del af systemet.

Uddannelsespolitik

Uddannelse er fundamentet for vores velfærdssamfund og er afgørende for vores placering og indflydelse i en stadig mere globaliseret verden. Uddannelsesniveauet skal løftes gennem målrettede investeringer, så alle børn som minimum består Folkeskolens afgangseksamen, og flest muligt opnår en kompetencegivende uddannelse. Det afgørende er ikke typen af uddannelse, men at den enkelte får mulighed for at udnytte sine evner bedst muligt. Herudover skal der være en stærkere kobling mellem erhvervslivets behov og de uddannelser, der bliver tilbudt befolkningen. Endelig skal der arbejdes for bedre og stærkere internetforbindelse med henblik på at forbedre mulighederne for at tage en uddannelse via fjernundervisning. Det er vigtigt, at denne infrastruktur bliver prioriteret.

Folkeskolen

Koalitionen vil arbejde for at forbedre den nuværende folkeskole på en række områder med fokus på at øge fagligheden og den sociale trivsel. Alle ændringer skal helt fra start drøftes med relevante parter med henblik på at sikre opbakning og realisme. Der skal arbejdes for disse tiltag:

- Der skal investeres i at udarbejde og ibrugtage undervisningsmaterialer på grønlandsk med henblik på at forbedre indlæringen på alle klassetrin.
 - Engelskundervisningen skal opgraderes.
 - Der skal være mere fokus på indlæring gennem bevægelse. En del børn lærer bedre gennem bevægelse end gennem stillesiddende arbejde
 - Børn med diagnoser skal have en ordentlig og god skolegang med henblik på at udvikle såvel faglige som sociale egenskaber. Alle børn med diagnoser skal vurderes individuelt med henblik på at afgøre, hvor meget støtte og specialundervisning det enkelte barn har behov for. Der skal mere fokus på de børn med diagnoser, der er fagligt intelligente, men som ikke passer ind i de normale skolerammer.
 - Det skal sikres, at det også er lærerigt og udfordrende at gå i skole for de børn, der har let ved dette, så disse børn bevarer motivationen.
- Antallet af undervisningsfag i folkeskolen skal vurderes sammen med de implicerede.
- Folkeskolen skal i højere grad tilrettes vores hjemlige kultur.
 - Der skal være mere fokus på trivsel og mental sundhed, så vi kan skabe mere robuste børn.
 - Den enkelte lærer og den enkelte skole skal have mere frihed til at planlægge sin undervisningen, så man for eksempel kan inddrage det lokale erhvervsliv eller lokale frivillige foreninger.
 - Der skal være færre børn i klasserne af hensyn til elevernes trivsel og indlæring. En mulighed er at sætte et loft over, hvor mange elever, der må være i hver klasse.

Ungdoms- og erhvervsuddannelser

Det er ungdomsuddannelserne, der skal forberede eleverne til den videre vej i uddannelsessystemet. Det er således ungdomsuddannelsernes ansvar at sammensætte en undervisning og en hverdag, der sikrer, at de unge tilegner sig viden og kompetencer til at kunne gå i gang med en videregående uddannelse.

Koalitionen vil iværksætte følgende tiltag i valgperioden:

- Undersøgelse af årsagerne til frafald. Der er desværre fortsat et for stort frafald. Der skal derfor gennemføres en undersøgelse, hvor årsagerne til frafald bliver undersøgt og hvor der kommer med forslag til, hvordan frafaldet kan minimeres.
- Koalitionen vil arbejde for at oprette en ungdomsuddannelse i Ilulissat, der er tilpasset erhvervslivets behov. Det er ingen hemmelighed, at mange unge ønsker at blive boende i hjemlige og trygge omgivelser, når de i en ung alder skal påbegynde en ungdomsuddannelse. Ilulissat er landets tredjestørste by og er en by i rivende udvikling. Men unge mennesker herfra er alligevel nødt til at flytte hjemmefra i en tidlig alder, såfremt de ønsker at tage en ungdomsuddannelse.
- Der skal igangsættes en målrettet kampagne mod unge og deres forældre med henblik på at højne interessen for erhvervsuddannelser. Det er herunder vigtigt at få kommunikeret, at der på det nærmeste er jobgaranti, såfremt man gennemfører en erhvervsuddannelse. Kampagnen skal ligeledes fokusere på, at alle uddannelser er lige meget værd. GUX er således ikke finere end en erhvervsuddannelse.
- Koalitionen vil undersøge mulighederne for at tilbyde en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse målrettet unge med et fysisk eller psykisk handicap således, at denne gruppe også får de bedste muligheder for at tage en ungdomsuddannelse.

- Inuili skal udvikles fra at være en levnedsmiddelskole til mere bredt at være en uddannelse, der fokuserer på alle aspekter inden for selvforsyning.

- Efterskolerne skal evalueres og gentænkes i forhold til egentlige linjer. Der skal primært undersøges mulighed for en maritim linje med et tilknyttet skoleskib samt linjer inden for idræt og sport.

Videregående uddannelser

Koalitionen ønsker at fortsætte arbejdet med at investere i de videregående uddannelser således, at disse bliver attraktive for så mange som muligt. Vi har stor mangel på højtuddannede, og derfor er det afgørende for vores fremtidige arbejdsmarked og samfund, at flere herboende får en videregående uddannelse.

Vi ønsker, at Ilisimatusarfik fortsætter med at skabe fundament for endnu flere uddannelsesretninger lige som vi har set med eksempelvis jura og biologi.

Investering i de videregående uddannelser vil øge vores menneskelige kapital herhjemme. Ved at uddanne arbejdsstyrken med specialiserede færdigheder og viden inden for forskellige fagområder vil vi kunne udvikle og styrke vores økonomi. Uddannede fagfolk vil kunne bidrage til at drive innovation, skabe nye arbejdspladser og tiltrække investeringer til landet. Med en veluddannet befolkning vil vi også være bedre rustet til at tackle udfordringer inden for sundhed, miljø, infrastruktur, teknologi og offentlig administration.

Det er ligeledes vigtigt at pointere, at når flere lokale tager en videregående uddannelse, så vil behovet for at tilkalde arbejdskraft udefra blive minimeret.

Familier og Børn

Familierne udgør kernen i vores samfund. Det er i familien, vi finder den tryghed, støtte og kærlighed, der bærer os igennem livets op- og nedture. Her deles glæder. Her overvinder vi sorger. Og her finder vi modet til at møde en ny dag. Det er gennem et godt og velfungerende familieliv, at vi samler kræfter til at yde vores bedste hver dag. Og på den måde kan vi skabe et stærkere og mere sammenhængende samfund.

På den baggrund ønsker koalitionen at styrke grundlaget for at skabe stærke familier.

Koalitionen ønsker at igangsætte en socialreform, der skal tilpasse systemerne i både Selvstyret og kommunerne, så disse passer til forholdene her i landet.

For at sikre børns juridiske beskyttelse sigter koalitionen mod at etablere en særlig klageinstans for børn. Dette vil ske gennem en reform af MIO's struktur, så børn får bedre mulighed for at indgive klager og få deres sag behandlet.

Forlængelse af forældreorloven

Til at starte med vil vi sikre en forlængelse af forældreorloven. Denne skal forlænges fra de nuværende 21

uger til 37 uger. Dette vil give familier op til et helt år sammen, hvilket vi ser som en investering i både børns trivsel og familiers velbefindende. I samme forbindelse vil koalitionen sikre øremærket orlov til fædre og sikre at refusioner i barselsfonden forbedres.

En forlængelse af forældreorloven vil give børnene mere tid i hjemmets trygge rammer og samtidig aflaste det overbelastede pasningssystem.

Færre anbringelser og forbedringer for plejefamilier

Anbringelser uden for hjemmet skal altid være sidste udvej. Målet er at styrke familierne, så børn kan vokse op i trygge og stabile rammer. Når anbringelse er nødvendig, skal plejefamilier foretrækkes frem for institutioner, udgangspunktet skal altid være barnets trivsel.

Plejefamilier skal i den forbindelse vurderes grundigt for at sikre, at barnet får en tryk tilværelse.

Det skal derudover gøres mere attraktivt at åbne sit hjem og sit hjerte for et plejebarn. Samtidig bør børn som udgangspunkt anbringes tæt på deres hjemby eller bygd for at bevare relationer og kulturelle rødder.

Koalitionen ønsker også, at kommuner og sundhedsvæsen samarbejder langt bedre om tidlig indsats og støtte til familier i krise. Forebyggelse kræver en helhedsorienteret tilgang med fokus på forældrekompetencer og familiens samlede situation.

Daginstitutioner

En daginstitution skal ikke blot være et sted, hvor vores børn bliver passet - det skal være et sted, hvor vores børn udvikler sig gennem leg og på den måde bliver klar til at komme i folkeskole. Det skal være et sted, hvor forældre trygt kan aflevere deres børn i vished om, at der er menneskelige og pædagogiske ressourcer til, at barnet får en god og indholdsrig dag.

Det er i den forbindelse vigtigt, at vi sikrer ordentlige rammer for både børn og personale. Ordentlige rammer og et godt miljø vil betyde, at både børn og voksne i daginstitutionerne får nogle gode dage med fokus på, at børnene trives og udvikler sig.

Det er også i daginstitutionen, at de dygtige pædagoger gerne skulle få øje på om, der er børn der har det svært. Det kan både være i form af at identificere børn med diagnoser, så disse kan få den rette hjælp og støtte. Men det kan også være, hvis der er tegn på, at barnet bliver omsorgssvigtet i hjemmet, så der kan blive taget hånd om dette med udgangspunkt i barnets tarv.

Det er også vigtigt for koalitionen at sikre, at de ansatte i daginstitutionerne har gode arbejdsforhold og gode tilbud om efteruddannelse og udvikling af kompetencer. Ufaglærte, der har arbejdet i daginstitution i mange år, skal have mulighed for at få tildelt et realkompetencebevis.

Ældrepolitik

Behandlingen af ældreloven blev afbrudt som følge af valgudskrivelsen. Arbejdet med ældreloven skal fortsættes, men med yderligere inddragelse af relevante interessenter. Der skal således være ordentlig dialog

med kommunerne samt de ældres organisationer og foreninger med henblik på at sikre en funktionel lov til gavn og glæde for de ældre.

Der skal rettes et særligt fokus på de ældre, der har det svært økonomisk eller med hensyn til helbred eller trivsel. For koalitionen er det vigtigt, at understrege, at ældre er individuelle mennesker og at de ældre skal behandles som sådan.

De ældre, som har overskud og kræfter til at fortsætte på arbejdsmarkedet, når pensionsalderen indtræffer skal ikke straffes for dette. Der skal således ikke modregnes i alderspensionen, og det skal ligeledes være muligt at arbejde på nedsat tid. Alle bidrag til arbejdsmarkedet herhjemme skal være velkomne.

Derudover skal der fokus på at skabe tilbud med henblik på at minimere ensomhed. Vi skal som samfund sikre, at alle ældre har gode muligheder for at leve et aktivt ældreliv. Vi er nødt til at skabe nogle rammer, hvor de ældre kan mødes med henblik på gå-ture, håndarbejde og den slags, så hverdagen kan blive indholdsrig og så nye venskaber og nyfunden kærlighed kan blomstre.

Personer med handicap

Det er afgørende, at vi fokuserer på, hvad personer med handicap kan bidrage med i stedet for at gøre dem til klienter. Alle skal have mulighed for at leve et godt og værdigt liv – funktionsnedsættelse eller ej.

Koalitionen vil arbejde videre med det igangværende arbejde om en reform af området. Vi anerkender den kritik, der har været af det tidligere forslag, og det er afgørende for os, at dette bliver opdateret for at sikre bedre overensstemmelse med de ønsker, der er kommet fra blandt andet Tiliq og foreninger, der repræsenterer personer med handicap. Hovedfokus bør være på individuelle løsninger, så flere personer med handicap kan deltage aktivt i samfundet. Herudover er det vigtigt, at reformen tager udgangspunkt i, hvad det reelt er muligt at levere og gennemføre i praksis.

Koalitionen vil sikre bedre adgangsforhold, handicapvenlige boliger og mulighed for arbejde gennem fleksible ordninger som deltid og flexjob. Samtidig skal institutioner have tilstrækkeligt med veluddannet personale for at sikre et værdigt tilbud til dem, der har behov for det.

Desuden skal pårørende til børn med funktionsnedsættelser have bedre vilkår. Forældre, der ønsker at gå ned i tid for at støtte deres barn, skal kunne modtage lønkomensation, så familier ikke mister deres økonomiske grundlag.

Med disse tiltag styrker vi inklusionen og sikrer, at personer med handicap og deres familier får bedre muligheder for et trygt og værdigt liv.

Boligpolitik

En god bolig er mere end blot en bygning. En god bolig skal være et hjem. Et hjem, hvor man kan trække sig tilbage og finde trykthed, ro og glæde. Et hjem er fundamentet for et godt liv, og ingen skal stå uden den

tryghed, som et hjem giver.

Koalitionen vil arbejde med det grundprincip, at det skal være mere attraktivt at boligforsyne sig selv. Hver gang et menneske eller en familie boligforsyner sig selv, vil der blive frigjort lejeboliger til andre med behov herfor.

En større andel af borgere, der ejer deres egen bolig er målet og dette sikres blandt andet gennem retten til rentefradrag samt at sikre relevante ordninger og rimelige lånemuligheder til de borgere, der ønsker at boligforsyne sig selv uden for de store byer. Dette kunne eksempelvis ske ved en udvidelse af medbyggerordningen.

Herudover skal der findes en løsning på, at det nogle steder i landet er nærmest umuligt for førstegangskøbere at komme ind på ejendomsmarkedet.

Koalitionen vil arbejde for, at alle herhjemme kan have en sund og tryk bolig. Vi skal bygge flere boliger, som er til at betale, og vi skal reovere de eksisterende, så de opfylder nutidens krav til sundhed og sikkerhed. Ingen skal være nødt til at bo i boliger med skimmelsvamp eller dårlige isoleringsforhold, og vi skal sikre, at både store og små familier kan finde et hjem, der passer til deres behov. Der skal i den forbindelse udarbejdes regler, der sikrer, at alle offentligt ejede boligforeninger mindst en gang om året systematisk skal gennemføre screeninger for skimmelsvamp i udlejningsboliger med henblik på tidlig indsats over for problemet

Et hjem er en ramme om livet, hvor børn kan vokse op i tryk, og hvor ældre kan nyde deres alderdom med værdighed. Koalitionens boligpolitik skal afspejle disse værdier. Det betyder, at vi skal investere i bæredygtige boligprojekter, styrke boligselskaberne og samarbejde med kommunerne for at sikre ordentlige boliger.

Endelig skal udbudsloven have et serviceeftersyn, så det sikres, at så mange lokale som mulige bliver inddraget i bygge- og anlægsopgaver og så de små håndværksmestre langs hele kysten i højere grad får opgaver i ordrebogen.

Sprog- og integrationspolitik

Grønlandsk er det officielle sprog i Grønland. Herom må der ikke herske tvivl. Ingen borgere skal bede om at få afgørelser og lignende oversat til grønlandsk. Dette skal være en selvfølge.

Der skal være en konstant bevægelse henimod, at grønlandsk bliver arbejdsprog i alle sammenhænge.

Koalitionen anerkender dog, at det fortsat er sådan, at en hel del arbejde – særligt juridisk og økonomisk arbejde – foregår på dansk og bliver oversat til grønlandsk. Dette vil formentlig være en nødvendighed indtil vi som samfund formår at uddanne flere jurister og økonomer med grønlandsk som arbejdsprog.

Koalitionen vil arbejde for at forbedre integrationen af de mennesker, der flytter hertil. Der skal udvikles

teknologi, der understøtter vores sprogs udvikling og som kan anvendes på arbejdsmarkedet og til undervisningsbrug, for eksempel af ordblinde.

Udenrigs-, forsvars- og sikkerhedspolitik

Koalitionen agter at arbejde med udgangspunkt i den vedtagne Udenrigs-, Sikkerheds- og Forsvarspolitiske strategi for 2024 til 2033 med titlen "GRØNLAND I VERDEN - Intet om os, uden os". Henset til den ændrede geopolitiske situation vil strategien dog blive genbesøgt med henblik på opdateringer, i samarbejde med forligskredsen.

I den forbindelse er det vigtigt at fastslå, at Grønland er en del af den vestlige alliance. Herom må der ikke herske nogen tvivl.

Arktis er blevet et strategisk vigtigt område for verdens stormagter, og koalitionen's mål er at beskytte både befolkningen og landet. Vores store geografi og lille befolkning betyder, at vi har brug for internationalt samarbejde for at bevare vores suverænitet.

Det er vigtigt, at flere lokale inddrages i det forsvarsmæssige samarbejde blandt andet gennem arktisk basisuddannelse og andre forsvarsuddannelser, der også skal udbydes her i landet. Samtidig skal vores udenrigspolitik være tydelig: Grønland er *Open For Business – Not For Sale*. Vi ønsker investeringer og samarbejde - Vi skal arbejde for at øge vores selvbestemmelse.

Koalitionen insisterer på, at Grønland skal have en stærk stemme i arktiske spørgsmål, da vi er den eneste arktiske del af Kongeriget Danmark. Derfor skal det være os, der har det sidste ord, når det gælder Arktis.

I forhold til Nordisk Råd agter koalitionen at videreføre kravet om, at Grønland skal være et ligestillet og ligeværdigt medlem af alle organer i Nordisk Råd.

Vores deltagelse i Arktisk råd er vigtig. Vores lands deltagelse af ledelsen i Arktisk Råd skal styrke det arktiske folk og vores frænder.

Infrastruktur

Det er vigtigt for både os lokale og for udenlandske gæster, at det bliver lettere og billigere at rejse herhjemme. Vores infrastruktur skal hænge bedre sammen.

Koalitionen vil på baggrund af den nye trafikstruktur kigge på servicekontrakterne med henblik på at revidere disse til fordel for os lokale. Det skal således være billigere og mere fleksibelt at rejse rundt i landet.

Herudover er det vigtigt for koalitionen, at operatører af servicekontrakter ikke konkurrerer mod private. Dette gælder både på turistområdet og i forbindelse med andre ydelser.

Med det sagt, så er der dog heller ingen tvivl om, at vores fremtid som en attraktiv destination for turisme og erhvervsliv afhænger af en moderne og effektiv infrastruktur. En prioriteret plan for opgradering og

renovering af havne i hele landet er afgørende for at kunne håndtere det stigende pres fra et øget antal turister. Mange af de eksisterende havnefaciliteter er forældede og mangler den nødvendige kapacitet og teknologi til at kunne tage imod moderne skibe og samtidig sikre en god oplevelse for de rejsende. En opgradering vil ikke kun styrke turismen, men også skabe bedre rammer for erhvervslivet og os lokale, som ligeledes er afhængige af gode og moderne havne.

Det samme gælder med hensyn til lufthavne og landingsbaner. Uden en klar og langsigtet plan for opgradering heraf vil vi ikke kunne sikre smidig og prisvenlig passagertransport. Effektive lufthavne og landingsbaner er nødvendige for at reducere transporttider og omkostninger, hvilket er essentielt for at tiltrække flere turister og forbedre de generelle transportmuligheder for borgerne herhjemme.

Koalitionen mener således, at der skal udarbejdes og implementeres en samlet national plan for havne og lufthavne, som tager højde for både turisme og lokale behov. Dette vil sikre, at hele landet kan drage fordel af de store investeringer, der allerede er foretaget i forbindelse med anlæggelsen af lufthavnene i Nuuk, Ilulissat og Qaqortoq.

Koalitionen vil i den forbindelse sikre, at arbejdet med at anlægge lufthavne i Tasiilaq og Ittoqqortoormiit bliver sat i gang i denne valgperiode.

Fangst

Jagt og fangst er en særdeles vigtig del af vores kultur. En kultur, det er vigtigt at holde fast i og give videre til de kommende generationer. Fangererhvervet som fuldtidsbeskæftigelse er alvorligt truet, men fangst- og jagtkulturen kommer til at bestå i mange generationer endnu. Sælkød, hvalkød og rensdyrkød vil stadig blive hjembragt til middagsbordene i hele landet. Det er en så stærk del af vores kultur, at den er umulig at slå ihjel.

Koalitionen vil arbejde for at sikre, at kød fra eksempelvis hvaler og sæler fortsat vil være bredt tilgængelige. Der skal kigges på om kvoterne på fangst dyr har den rette størrelse. Dette skal ske i samarbejde med fangerne og den biologiske rådgivning. Koalitionen mener, at det der er vigtigt, at der også er fangst dyr til de kommende generationer.

Herudover vil koalitionen arbejde for, at de nuværende fangere får tilbud om kurser og efteruddannelse således, at indkomsten fra fangst kan kombineres med eksempelvis turismeaktiviteter eller fiskeri.

Idræt

Der er alt for lidt fokus på idræt og alle de fordele og goder, der er herved. Som samfund og som land bruger vi helt generelt for få penge både på breddeidræt og på elitesport.

Idræt giver velvære, bedre sundhed og forebygger livsstilssygdomme, men det giver os også sammenhold, holdånd, engagement, målrettethed og disciplin.

Her er det vigtigt at fastslå, at breddeidræt og elitesport hænger sammen.

Elitesport herhjemme må og skal have et løft. Vi skal have bedre faciliteter, mere støtte til træning og større muligheder for at deltage i internationale konkurrencer. Når vores sportsfolk har de rette vilkår, så vil de ikke kun inspirere børn og unge, men også styrke vort lands position på verdenskortet. Og vi skal huske på, at de faciliteter og rammer, der etableres til brug for elitesport også kan bruges af breddeidrætten.

Vi skal derfor også investere i idræt for børn, unge, ældre, personer med handicap og alle os andre. Vi ved, at regelmæssig motion reducerer risikoen for livsstilssygdomme som diabetes og hjertekarsygdomme. Derfor er idræt ikke kun sjovt. Det er også en vigtig investering i vores sundhed.

Samtidig skal vi styrke foreningslivet, der binder os sammen som samfund. Foreninger er mere end blot træning og kampe. De er en ramme, hvor vi lærer om samarbejde, respekt og fællesskab. Foreningerne skaber stærke relationer og giver os alle et sted at føle sig hjemme.

Koalitionen vil arbejde for at esport bliver anerkendt som en sportsgren.

Det er vigtigt for koalitionen, at det bliver lettere og billigere for både børn, unge og elite at rejse i forbindelse med deres idræt. Det skal derfor grundigt undersøges, hvordan der kan indføres rabatordninger i forbindelse med rejser til for eksempel GM.

Nationbuilding

Det er ikke nok at arbejde med rammerne for selvstændighed. Det er også vigtigt at arbejde med nationbuilding for at understøtte landets sammenhængskraft. I den forbindelse er kunst og kultur afgørende for vores identitet, fællesskab og evne til at forstå os selv og hinanden. Kunst og kultur er redskaber til refleksion, debat og forandring, og spiller en afgørende rolle i udviklingen af et levende demokrati.

Gennem musik, film, teater, litteratur og billedkunst udfordres vores normer. Der skabes sammenhæng på tværs af generationer og vores fælles fortælling bliver formidlet. Dette lige fra de gamle sagn og myter til moderne udtryk og slang. Den frie kunst giver os mulighed for at drømme, tænke frit og handle modigt.

Kultur skal være for alle, og derfor vil koalitionen fortsætte arbejdet for at sikre gode rammer for kunstnerisk udvikling. Det er koalitionen opfattelse, at Inatsisartut i de forgange valgperioder har været forholdsvis enige om, at vores kulturelle liv konstant skal være i udvikling. Dette vil der ikke blive ændret på. Eksempelvis vil koalitionen fortsætte det positive arbejde, der er sat i gang med henblik på at skabe rammerne for en bæredygtig filmbranche.

Et andet vigtigt element i forbindelse med demokratiudvikling, dannelse og nationbuilding er stærke og uafhængige medier.

Frie og uafhængige medier er afgørende for et velfungerende demokrati. Derfor skal mediestøtten moderniseres, så den også omfatter digitale medier som for eksempel hjemmesider og podcasts. Det

nuværende krav om at udkomme på papir og have tre redaktionelle årsværk udelukker mange nye initiativer og hæmmer udviklingen af nye medier.

Koalitionen ønsker en mere tidssvarende mediestøtte, der giver plads til innovation og styrker den demokratiske debat.

Samtidig er det essentielt, at KNR får forbedret sin økonomi. Et stærkt og uafhængigt KNR er en bærende søjle i vores demokrati og skal kunne levere alsidig og troværdig journalistik, som afspejler vores sprog, kultur og mangfoldighed. KNR skal løbende udvikle sig på tværs af platforme og være til stede dér, hvor borgerne er.

Nuuk / Dato

Atassut

Demokraatit

Inuit Ataqatigiit

Siumut

Aqqalu C. Jerimiassen

Jens-Frederik Nielsen

Múte B. Egede

Vivian Motzfeldt

